

VELLESA

Els visitants i el guia davant d'una cuina dels anys trenta al Museu d'Història de Catalunya. PERE VIRGILI

Evocant els records d'avis centenaris al Museu d'Història

Un projecte fa accessible l'oferta cultural als col·lectius vulnerables

Reportatge

JÚLIA CLARAMUNT PI
BARCELONA

“Els protagonistes sou vosaltres. Expliqueu els vostres records en relació amb el que veiem al museu. Jo només us vull donar veu”, convida el guia de la visita *Memòries*, Jordi Vaca, abans de començar el recorregut. Al seu voltant s'apleguen nou oients entusiasmats, juntament amb els seus acompanyants: és la primera sortida que els ocupa un dia sencer després d'estar tancats dos anys per la pandèmia a la residència Font dels Capellans de Manresa. Tenen entre 66 i 103 anys i, gràcies a un autocar adaptat –molts d'ells necessiten cadira de rodes per desplaçar-se–, podran gaudir, la majoria per primera vegada, de la memòria que perviu al Museu d'Història de Catalunya.

La sortida ha estat impulsada pel programa Apropa Cultura, que uneix els equipaments culturals amb les entitats socials per “facilitar l'accés a la cultura a col·lectius en situació de vulnerabilitat”, explica la directora i fundadora del projecte, Sonia Gainza. La visita *Memòries* es va crear específicament per a la gent gran i persones amb Alzheimer i és part de les sortides Mai Soles, que busquen canviar la visió de les residències com llocs aïllats per llocs on la gent gran pugui gaudir de l'oci. “Es un recorregut pels espais quotidians del segle XIX i XX que formen part de la trajectòria dels participants”, apunta la responsable de l'acció cultural i educativa del Museu, Griselda Aixelà.

L'exultació és palpable fins i tot abans de començar. “Em fa molta il·lusió”, reconeix la Teresa. “Veus coses diferents i interactives amb la gent. Conèixer coses noves és bonic i és un petit retorn a la normalitat, perquè haver d'estar tancats durant la pandèmia va ser molt trist”, afegeix. “És molt interessant, és una cosa històrica”, apunta el Juan.

El guia, a poc a poc, condueix el grup entre diferents escenografies i objectes quotidians, com una màquina de vapor, una maqueta de l'Hospital de Sant Pau, i un carro de fusta, que els participants reconeixen amb facilitat. “Vaig pujar moltíssimes vegades al carro, tirat per un cavall”, diu l'Ana, assenyalant-lo. En veure un teler, explica que va començar a treballar als 15 anys en una fàbrica de teixits. “Ens amagàvem dins d'una caixa per esquivar l'inspector”, afegeix. La Pilar relata que va iniciar-se en el món laboral als 11 anys, en una fàbrica de cintes. “Això són una premsa de vi i un garbell”, identifica el Josep, de 103 anys, que va treballar al camp.

“Quan érem petits...”

Aturats davant de la cuina dels anys 30, dècada en què els nous avenços tecnològics van transformar molts aspectes de la vida quotidiana, els participants s'animen encara més, compartint amb la resta les emissores de ràdio que escoltaven i reconeixent objectes que han caigut en desús. “Quan érem petits, ens banyàvem a la cuina, en un gibrell. Sèiem a terra i ens tiràvem aigua per sobre amb un gerro”, recorda en veu alta la Joaquina. “Fregàvem de genolls, i només hi havia aigua freda”, diu la Pilar.

“La Pirenaica era una emissora de ràdio pirata, l'escoltaven els qui estaven en contra de Franco”, explica la Teresa en veu baixa. “Jo escoltava la radionovel·la”, intervé la Joaquina.

Per a l'educadora social del centre, Núria Salas, la visita ha desencadenat una resposta extremadament positiva. “Estan molt emocionats i participatius. No és habitual que estiguin tan xerraires”, admet. “L'objectiu d'aquesta sortida és evocar-los records, estimular-los. Tot i estar en una residència, no volem que perdin la connexió amb la realitat”, diu Salas mentre els visitants avancen fins a situar-se davant de la recreació d'una aula franquista. Els nou protagonistes reviu ràpidament les conseqüències de la victòria dels nacionals en l'educació. “Ens feien posar els dits en pinça i ens pegaven amb el regle”, explica la Teresa mentre ho il·lustra amb la mà. “Feia por. Hi havia mestres que et castigaven de cara a la paret”, apunta l'Ana. “Et pegaven per no res”, intervé el Juan, que relata que obligaven a pagar una pesseta a qui no havia anat a missa. “Els volem donar veu per créixer, perquè els ajudi a compartir amb els altres. És més important la socialització, que no pas el que expliquem”, subratlla Aixelà.

El tram final de *Memòries* transporta els visitants a un bar i una casa dels anys seixanta, a un 600 –que aprofiten per fer-se una fotografia al costat– i imatges de l'onada migratòria. “Tot m'ha fet especial il·lusió, perquè he viscut aquí i he estat testimoni de tot el que veiem”, reconeix la Joaquina mentre el guia dona per acabat el recorregut: “Espero que la visita us hagi encès els records”, conclou. —